

DOI <https://doi.org/10.37406/2521-6449/2026-1-25>
УДК 159.9:378.091.3

Потюк С. В.

доктор філософії з педагогіки,
асистент кафедри фізичної терапії, реабілітації, спеціальної та інклюзивної освіти
Державний вищий навчальний заклад «Ужгородський національний університет»
Ужгород, Україна
E-mail: sofia.potiuk@uzhnu.edu.ua
ORCID: 0000-0002-8920-9358

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЧНОГО ТРЕНІНГУ» У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ

Анотація

У статті зосереджено увагу на теоретичних та методичних засадах навчальної дисципліни «Основи психологічного тренінгу» у підготовці здобувачів освіти за психологічним спрямуванням. Окреслено мету, завдання, обсяг навчального навантаження та структуру курсу, представлено тематику лекційного матеріалу та навчальні види діяльності, передбачені під час практичних занять («Створюємо мапу часу», «Дух групи», «Колесо життєвого балансу», «Групова скульптура», «Принципи на практиці») і для самостійної роботи здобувачів освіти. Акцент зроблено на аналізі сучасних підходів до викладання дисципліни, зокрема діяльнісного, компетентнісного та аксіологічного, які забезпечують інтеграцію теоретичної підготовки й практичного досвіду студентів. Розкрито принципи проведення психологічних тренінгів з опорою на наукові напрацювання вітчизняних і зарубіжних дослідників.

Наведено результати анонімного опитування 40 здобувачів вищої освіти, проведеного після звершення курсу «Основи психологічного тренінгу». Опитування охоплювало питання, спрямовані на виявлення труднощів засвоєння тренерських умінь, розуміння ключових етапів тренінгової роботи, особливостей формування професійної ідентичності та оцінки практичної цінності різних форм навчальної діяльності. Отримані результати засвідчили, що найбільш складним аспектом тренерської діяльності для студентів є керування груповою динамікою, водночас шерінг усвідомлюється ними як важливий інструмент рефлексії власного досвіду. Відстежено перевагу у визначенні професійної ідентичності тренера серед студентської молоді таких якостей, як автентичність і екологічність.

Доведено, що застосування діяльнісного, компетентнісного та аксіологічного підходів до викладання дисципліни забезпечує орієнтацію навчального процесу на активну позицію студента, розвиток професійно значущих умінь і навичок, а також формування ціннісного ставлення до особистості учасників тренінгу та етичних засад роботи тренера. Визначено перспективний напрям дослідження – вивчення механізмів формування навичок тренера щодо керування груповою динамікою.

Ключові слова: психологічний тренінг, навчальна дисципліна, діяльнісний підхід, компетентнісний підхід, аксіологічний підхід, професійна підготовка.

Вступ. Сучасні умови розвитку психологічної науки та практики висувають підвищені вимоги до рівня професійної підготовки майбутніх психологів, оскільки це не тільки про оволодіння ґрунтовними теоретичними знаннями, а й передусім про сформовані практичні вміння, здатність ефективно взаємодіяти з клієнтами, організувати групову роботу та здійснювати рефлексію [7, с. 27–28; 8]. У зв'язку з вищесказаним особливої уваги набуває підбір методів і форм навчання, які уможливають інтеграцію теоретичної підготовки з практичним досвідом.

У цьому ракурсі передбачаємо розгляд навчальної дисципліни «Основи психологічного тренінгу» як такої, що здатна моделювати реальні умови професійної діяльності психолога, забезпечувати засвоєння здобувачами освіти не лише змісту психологічних знань, а й способів їх практичного застосування.

Студіювання наукових доробків засвідчують актуальність проблематики, зокрема: дослідниці Н. Волкова та І. Олійник висвітлили теоретичні аспекти соціально-психологічного тренінгу як методу інтерактивного навчання у процесі підготовки майбутніх психологів до соціально-психологічної підтримки громадян в умовах війни [1]; Л. Мазай та С. Діхтяренко в рамках дослідження психологічних особливостей ресурсного забезпечення професійного становлення майбутніх психологів довели значущість компонентів професійної ресурсності (емоційний інтелект та його складники, конструктивні копінг-стратегії «активне подолання» та «планування» тощо) [4, с. 23–27]; Л. Мороз та М. Міщенко розкрили особливості професійно-психологічного тренінгу як засобу становлення майбутніх психологів [5]; В. Лагодзінська розробила зміст та структуру тренінгу, присвяченого розвитку креативного потенціалу, із метою забезпечення психічного здоров'я в умовах війни та післявоєнного відновлення [3, с. 45–49]. Л. Бенуто та Дж. Касас опублікували дослідження щодо підготовки культурно компетентних психологів і дійшли висновку, що «тренінги з культурної компетентності розширили знання, тоді як результати щодо змін у ставленні, обізнаності та навичках були неоднозначними» [9]. Водночас, попри зростання інтересу до використання психологічного тренінгу у системі вищої освіти, проблема його викладання як навчальної дисципліни потребує ґрун-

товного теоретико-методологічного осмислення, оскільки недостатньо систематизованими залишаються питання методологічних підходів та умов ефективного впровадження психологічного тренінгу у професійну підготовку майбутніх психологів, що й зумовлює актуальність даного дослідження.

Метою статті є теоретичне обґрунтування та систематизація теоретико-методологічних засад викладання психологічного тренінгу як навчальної дисципліни у професійній підготовці майбутніх психологів.

Виклад основного матеріалу. «Основи психологічного тренінгу» – це навчальна дисципліна, яка спрямована на формування у здобувачів вищої освіти розуміння значимості психологічного тренінгу як інструменту в розв'язанні практичних та теоретичних проблем психологічної практики. Водночас мета курсу полягає у засвоєнні теоретико-методологічних і організаційно-методичних засад організації та формування умінь та навичок, необхідних для проведення психологічного тренінгу. Основними завданнями навчальної дисципліни «Основи психологічного тренінгу» є ознайомлення з організаційними аспектами психологічного тренінгу; розширення та поглиблення теоретичних знання здобувачів освіти стосовно технік та прийомів психологічних тренінгів; формування внутрішньої професійної мотивації, навичок професійного спілкування.

Навчальна дисципліна «Основи психологічного тренінгу» розрахована на 120 годин, у тому числі аудиторних занять – 60, із них лекційних – 20, практичних – 40. На самостійну роботу здобувачів відведено 60 годин. Курс лекцій із дисципліни «Основи психологічного тренінгу» включає 10 лекцій, у яких розкриваються такі теми, як: вступ до основ психологічного тренінгу в клінічній психології; теоретико-методичні засади психологічного тренінгу; тренінгові групи та їхні функціональні особливості; тренер як провідний суб'єкт і організатор психологічного тренінгу; структурні елементи тренінгової програми; основні етапи організації та реалізації психологічного тренінгу; сучасні методи організації психологічного тренінгу.

Лекційні заняття дисципліни підкріплюються практичними заняттями з відповідною тематикою, як-от: психологічний тренінг: понятійні засади, історичний розвиток та принципи функціонування; практичні підходи до організації та проведення психологічного тренінгу; інтерактивна майстерня: планування та ведення психологічного тренінгу; структурно-функціональна характеристика тренінгових груп; діагностика та аналіз динаміки тренінгової групи; практикум із вивчення функціональних особливостей тренінгових груп; професійна позиція тренера в системі психологічного тренінгу; психологічний тренінг крізь призму професійної діяльності тренера; проектування структури тренінгового заняття; аналіз послідовності етапів психологічного тренінгу; проектування вступного етапу тренінгового заняття; розроблення основного етапу психологічного тренінгу; побудова заключного етапу та рефлексії психологічного тренінгу; основні методи психологічного тренінгу; вплив психологічних чинників на ефективність роботи тренінгової групи: практичні вправи; моделювання тренінгових ситуацій із використанням різних методів психологічного впливу.

У ході проведення практичних занять використовуються такі інтерактивні техніки: робота в малих групах, аналіз проблемних ситуацій, розроблення чек-листа, групові дискусії, моделювання ситуацій, «мозкові штурми», творчі завдання, шеринг, арттерапевтичні техніки та ін.

Більш детально зосередимо увагу на окремих завданнях:

1) Творче завдання «Створюємо мапу часу». Методичні вказівки. На аркуші А4 «мапі» здобувачі освіти прописують хронологічну послідовність подій, додаючи короткі пояснення, чому подія важлива для розвитку тренінгу. Після створення кожна група представляє версію мапи.

2) Вправа «Дух групи». Методичні вказівки. Студенти уявляють, що на пустому стільці всередині кола сидить «дух групи», який супроводжує заняття. Учасники закривають очі та намагаються уявити, як він виглядає. Коли це уявили, один із них сідає на стілець «духу групи», приймає його позу і як груповий «дух» розмовляє з групою: розповідає про себе, про те, якою він бачить групу. Вправу доцільно впроваджувати, коли виконано більшу частину вправ, може виявитися «застій» у роботі, що може дестабілізувати робочу атмосферу.

3) Завдання «Колесо життєвого балансу». Здобувачі отримують шаблон кола, розділеного на 6–8 секторів (кар'єра, сім'я, здоров'я, хобі тощо), оцінюють рівень задоволеності кожною сферою за шкалою від 1 до 10 і заштриховують поле, проявляють, які сфери умовно «западають», і обмірковують способи вирішити проблемні моменти.

4) Творче завдання «Групова скульптура». Методичні вказівки. У групі здобувачам освіти необхідно створити скульптуру (матеріал на вибір: папір, фольга, солоне тісто, пластилін тощо), що символізує згуртованість групи. Після побудови скульптури переходимо до обговорення у колі. Отже, виконання завдання розвиває навички командної взаємодії, рефлексії та відповідальності за психологічний вплив на учасників групи.

Лекційне та практичне заняття передбачає самостійну роботу здобувача. Нами представлено завдання для самостійної роботи, а саме: провести порівняльний аналіз ефективності тренінгів та індивідуального консультування, використовуючи метод самоспостереження та інтерв'ювання; проаналізувати літературу та зробити доповідь за темою (на вибір): гештальт-теорія та її вплив на тренінгову роботу; групи підтримки; теорія та практика психодрами; охарактеризувати загальну мету та завдання групових психологічних тренінгів; описати види тренінгів за Б. Д. Карвасарським; охарактеризувати види тренінгів за І. М. Матійків; проаналізувати суть основних блоків тренінгових методів за І. Вачковим; охарактеризувати фази розвитку тренінгової групи; розкрити особливості роботи з критично налаштованими тренінговими групами; описати зміст і вимоги до таких видів тренінгових груп: групи танцювальної терапії; Т-групи; групи зустрічей; групи тілесно орієнтованої терапії; групи, що використовують

психодраму; гештальт-групи; групи, що використовують трансактний аналіз; на основі аналізу науково-методичної літератури розкрити основні аспекти індивідуального стилю тренера; розмежувати сфери відповідальності між тренером та учасниками тренінгу; охарактеризувати емоційну компетентність як інструмент управління групою; проаналізувати етичні вимоги до діяльності тренера; у зошиті для практичних занять описати знання, навички та особистісні якості, необхідні для тренера; проаналізувати приклад готової тренінгової програми та виділити її основні структурні елементи; скласти приклад правил роботи групи як одного з елементів тренінгової програми; створити інфографіку «Структурні елементи тренінгової програми»; скласти схему, що відображає логіку послідовності етапів тренінгу; розробити орієнтовний план організаційного етапу; написати рекомендації для тренера-початківця: на що звернути увагу на кожному етапі тренінгу; проаналізувати опис реального тренінгу (відео/статтю) та визначити, які методи були використані; написати есе на тему: «Які методи тренінгу найбільш ефективні для розвитку комунікативних навичок?»; розробити власний варіант інтерактивної гри, яку можна використати під час тренінгу; скласти презентацію про сучасні методи організації тренінгу.

Виокремимо методологічні підходи до викладання дисципліни, які забезпечують оптимізацію процесу, а саме: діяльнісний, компетентнісний, аксіологічний. Насамперед більш детально розглянемо ключові аспекти діяльнісного підходу. Отже, діяльнісний підхід в організації освітнього процесу орієнтований на розвиток самостійності здобувача вищої освіти, ефективного розв'язання професійних ситуацій. На думку Н. Онищенко, «діяльнісний підхід проявляється у мобільності майбутніх фахівців, їхніх активності та ініціативності; включення студентів в активну діяльність під час вивчення дисциплін сприяє збільшенню цієї ініціативності і мобільності». Тож у контексті дисципліни підхід реалізується через моделювання професійної діяльності тренера, опанування алгоритмів підготовки, проведення та аналізу тренінгів, самостійного проєктування фрагментів тренінгових занять [6, с. 154].

У рамках нашої наукової праці доречно висвітлити компетентнісний підхід, який передбачає спрямування освітнього процесу не лише засвоєння теоретичного матеріалу, а й на формування інтегральних, загальних та фахових компетентностей, необхідних для майбутньої професійної діяльності психолога. Ураховуючи це, вважаємо за необхідне підсилити думку напрацюванням Н. Онищенко, що «компетентнісний підхід передбачає зміщення акценту з кількісного інформаційного накопичення знань, умінь і навичок до розвитку у студентів здатності діяти практично, застосовувати навички та досвід успішних дій у ситуаціях професійної діяльності та соціальної практики» [2, с. 155]. Як показує практика, у межах навчальної дисципліни компетентнісний підхід реалізовано через наближення навчального процесу до реальних умов професійної діяльності, через виконання практико-орієнтованих завдань, розроблення тренінгових програм та завдань, аналіз проблемних ситуацій.

Слід відзначити наукову роботу А. Тангірова та Д. Тангірової, де описано аксіологічний (або ціннісний) підхід. Автори зазначають, що підхід «функціонує як своєрідний «міст» між теорією і практикою» [10], тобто ґрунтується на усвідомленні ціннісних засад професійної діяльності та формуванні особистісно-орієнтованої позиції щодо учасників тренінгової групи. Уважаємо за доцільне виокремити особливість теоретичного виміру та практичного аспекту реалізації аксіологічного підходу: практичний аспект полягає у включенні здобувачів вищої освіти у тренінгові форми навчання, які сприяють формуванню рефлексії цінностей, установок і професійних позицій; у теоретичному вимірі підхід проявляється через засвоєння базових цінностей психологічної науки і практики, зокрема принципів поваги до гідності особистості, конфіденційності, добровільності участі, відповідальності тренера за психологічну безпеку учасників та етичності професійної взаємодії.

Відповідно до вищесказаного, актуально висвітлити необхідність реалізації принципів. На важливості дотримання принципів у процесі проведення тренінгів серед студентської молоді акцентує увагу дослідник І. Гречух та описує їхню сутність, зокрема: «принцип рівності визначає рівноправні ролі учасників; допомагає створити більш довірливий психологічний клімат у тренінговій групі; принцип конфіденційності – нерозголошеність особистої інформації, яку проговорено час тренінгу; під час тренінгу нові знання базуємо на власному життєвому досвіді – принцип актуалізація життєвого досвіду; принцип активності учасників передбачає часті зміни видів робіт (робота у мікрогрупах, сюжетно-рольові ігри, обговорення та дискусії тощо); принцип наступності, або послідовності, дає змогу пов'язати наступну вправу з попередньою, таким чином забезпечуючи послідовне досягнення мети тренінгового заняття; принцип відповідальності розвиває здатність у студентської молоді приймати самостійні й відповідальні рішення» [2, с. 341].

Із метою конкретизації питання Л. Мороз та М. Міщенко стверджують, що «загальним принципом ефективності будь-якого тренінгу є діяльнісне опосередкування активності учасників навчання, у процесі якого моделюються спеціальні форми і методи предметно орієнтованої взаємодії, які є сприятливими для оволодіння «культурними знаряддями» [5]. У практичному аспекті для засвоєння принципів було запропоновано студентам завдання «Принципи на практиці». Методичні вказівки до завдання. Студенти поділені на групи. Кожна група отримує один принцип тренінгу (активність, зворотний зв'язок, «тут-і-тепер», конфіденційність тощо). Здобувачам освіти необхідно придумати коротку рольову вправу, яка демонструє цей принцип. Учасники інших груп визначають, який принцип продемонстровано. Таким чином, виконання вправи поєднує розкриття принципів психологічного тренінгу з їх практичним відпрацюванням у форматі рольових вправ, підвищує ефективність засвоєння навчального матеріалу та забезпечує аксіологічну спрямованість підготовки здобувачів освіти.

За результатами вивчення курсу «Основи психологічного тренінгу» проведено анонімне опитування та проаналізовано роботу 40 здобувачів вищої освіти, яка стане підґрунтям для подальшого фахового зростання. Зокрема, на питання: «Який аспект роботи тренера був для вас найбільш складним для засвоєння протягом курсу?» отримано такі відповіді: «керування групою динамікою» – 30 здобувачів освіти (75%), «читання лекційного матеріалу» – жоден студент не вибрав варіант відповіді, «підбір технічного обладнання» – 10 здобувачів вищої освіти (25%). Аналіз отриманих відповідей засвідчив, що найбільш складним для студентів аспектом роботи тренера виявилось керування групою динамікою, що свідчить про високий рівень складності цього професійного вміння та його значущість у практиці психологічного тренінгу. Наступне питання розкривало роль етапу «шерингу» (зворотного зв'язку) для студентів під час практичних занять. З'ясовано, що в розумінні здобувачів освіти шеринг – це: «інструмент усвідомлення власного досвіду» (35 здобувачів освіти (87,5%)), «оцінювання роботи викладача» (2 здобувачі освіти (5%)), «проста формальна перерва» (3 студенти (7,5%)). Отже, більшість здобувачів освіти визначили шеринг як інструмент усвідомлення власного досвіду та особистісних змін, що відбуваються в процесі тренінгової взаємодії, відповідно, зазначене підтверджує сформованість базового уявлення про функціональне призначення зворотного зв'язку в тренінговому процесі.

Зміст третього питання стосувався найважливішого показника сформованості професійної ідентичності, на думку здобувачів освіти, як тренера після курсу. Думки розділилися так: «наявність сертифіката про проходження» (1 студент (2,5%)), «відсутність страху перед групою» (3 студенти (7,5%)), «знання великої кількості вправ» (1 студент (2,5%)), «уміння бути автентичним та екологічним» (35 студентів (87,5%)), що відображає аксіологічну орієнтацію майбутніх фахівців та їх усвідомлення етичних засад професійної діяльності.

Щодо четвертого питання: «Яка частина курсу була найбільш корисною для формування ваших практичних навичок?» отримано такі результати: «спостереження за іншими при роботі в групах» – 7 опитуваних (17,5%), «робота в ролі ведучого» – 15 студентів (37,5%), «розроблення етапів тренінгу» – 18 здобувачів освіти (45%). Як бачимо, варіативність відповідей може свідчити про ефективність поєднання різних форматів практичної роботи в межах курсу.

Наостанок запропоновано питання: «Що для вас було найбільш цінним у зворотному зв'язку від студентів?», отримано такі варіанти відповідей: «можливість порівняти, хто кращий», «лише позитивні компліменти» – жодний студент не вибрав дану відповідь, «критика особистих якостей» – 2 опитуваних (5%), «погляд на свої професійні дефіцити збоку» – 38 студентів (95%), що вказує на розвиток рефлексивної позиції та готовність до подальшого фахового зростання.

Таким чином, опитування здобувачів вищої освіти показало, що курс «Основи психологічного тренінгу» є ефективним у формуванні професійних умінь і рефлексивної позиції майбутніх психологів. Усвідомлення складності керування групою динамікою, значущості шерингу та пріоритетності автентичності й екологічності у професійній ідентичності тренера підтверджує доцільність використання діяльнісного, компетентнісного й аксіологічного підходів у викладанні дисципліни.

Висновки та перспективи подальших досліджень. У результаті проведеного аналізу встановлено, що навчальна дисципліна «Основи психологічного тренінгу» відіграє важливу роль у формуванні професійної компетентності майбутніх психологів. Чітко структурований зміст курсу, поєднання лекційних і практичних занять, а також системна організація самостійної роботи здобувачів освіти створюють умови для глибокого засвоєння теоретичних основ і набуття практичних умінь тренінгової діяльності. Констатовано, що застосування діяльнісного, компетентнісного та аксіологічного підходів до викладання дисципліни забезпечує орієнтацію навчального процесу на активну позицію здобувача вищої освіти, розвиток професійно значущих умінь і навичок, а також формування ціннісного ставлення до особистості учасників тренінгу та етичних засад роботи тренера. На завершення, це дослідження показує, що реалізація принципів психологічного тренінгу через практичні завдання й рольові вправи сприяє інтеграції знань і досвіду, розвитку рефлексії та готовності до професійної діяльності.

Подальші наукові розвідки в межах означеної дисципліни доцільно спрямувати на дослідження механізмів формування навичок керування групою динамікою.

Список використаних джерел

1. Волкова Н. П., Олійник І. В. Соціально-психологічний тренінг як метод інтерактивного навчання у процесі підготовки майбутніх психологів до соціально-психологічної підтримки громадян в умовах війни. *Педагогічна академія: наукові записки*, 2025. Вип. 16. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15101894>
2. Гречуха І. А. Особливості роботи над професійно орієнтованими завданнями з курсу *Основи психологічного тренінгу. Професійно-орієнтовані завдання з психології*: навчальний посібник / за ред. О. Л. Музики. 3-є вид., перероб. і доп. Житомир: ЖДУ ім. І. Франка, 2010. С. 319–346.
3. Лагодзінська В. Тренінг розвитку креативного потенціалу персоналу освітніх організацій як детермінанти забезпечення його психічного здоров'я та благополуччя в умовах війни й післявоєнного відновлення. *Організаційна психологія. Економічна психологія*. 2024. Вип. 33(3–4). С. 42–51. DOI: <https://doi.org/10.31108/2.2024.3.33>
4. Мазай Л., Діхтяренко С. Психологічний тренінг як інструмент розвитку професійної ресурсності майбутніх психологів в умовах війни. *Psychology Travelogs*. 2024. Вип. 1. С. 16–30. DOI: <https://doi.org/10.31891/PT-2024-1-2>
5. Мороз Л. І., Міщенко М. С. Професійно-психологічний тренінг як засіб становлення майбутніх психологів. *Габітус*. 2022. № 34. С. 80–84. DOI <https://doi.org/10.32843/2663-5208.2022.34.12>

6. Онищенко Н. П. Методологічні підходи до викладання педагогічних дисциплін у процесі професійної підготовки майбутніх учителів. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2021. № 75. Т. 2. DOI: <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2021.75-2.29>

7. Пантюк Т. І., Ярушак М. І., Прейс Н. І., Потюк С. В. Інноваційні технології як чинник формування здорового способу життя дітей. *Гірська школа українських Карпат*. Івано-Франківськ. 2019. DOI: <https://doi.org/10.15330/msuc.2019.21.25-29>

8. Степаненко О., Потюк С. Інтернаціоналізація системи освіти в Україні: особливості використання зарубіжного досвіду. *Наука і техніка сьогодні*. 2022. Вип. 4(4). С. 298–309. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2022-4\(4\)-298-309](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2022-4(4)-298-309)

9. Benuto L. T., Casas J., O'Donohue W. T. Training culturally competent psychologists: A systematic review of the training outcome literature. *Training and Education in Professional Psychology*. 2018. № 12(3). P. 125–134. DOI: <https://doi.org/10.1037/tep0000190>

10. Tangirov A. J., Tangirova D. E. Features of basic methodological approaches in pedagogy. *European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences*. 2019. Vol. 7(12). P. 702–705.

Potiuk S. V.

Doctor of Philosophy in Pedagogy,

Assistant Professor at the Department of Physical Therapy, Rehabilitation,

Special and Inclusive Education

State University «Uzhhorod National University»

Uzhhorod, Ukraine

E-mail: sofia.potiuk@uzhnu.edu.ua

ORCID: 0000-0002-8920-9358

METHODOLOGICAL BASIS FOR TEACHING THE DISCIPLINE «BASICS OF PSYCHOLOGICAL TRAINING» IN THE PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE PSYCHOLOGISTS

Abstract

The article focuses on the theoretical and methodological foundations of the academic discipline «Fundamentals of Psychological Training» in the preparation of students pursuing a degree in psychology. It outlines the objectives, tasks, workload, and structure of the course, presents the topics of the lecture material and the types of educational activities planned for practical classes («Creating a Time Map», «Group Spirit», «Wheel of Life Balance», «Group Sculpture», «Principles in Practice») and for independent work by students. The emphasis is on the analysis of modern approaches to teaching the discipline, in particular, activity-based, competence-based, and axiological approaches, which ensure the integration of theoretical training and practical experience of students. The principles of conducting psychological training based on the scientific achievements of domestic and foreign researchers are revealed.

The results of an anonymous survey of 40 higher education students conducted after completing the course «Fundamentals of Psychological Training» are presented. The survey covered questions aimed at identifying difficulties in acquiring training skills, understanding the key stages of training work, the peculiarities of forming professional identity, and assessing the practical value of various forms of educational activity. The results showed that the most difficult aspect of coaching for students is managing group dynamics, while sharing is perceived by them as an important tool for reflecting on their own experience. The survey revealed that students prefer qualities such as authenticity and environmental friendliness in defining the professional identity of a coach.

It has been proven that the use of activity-based, competency-based, and axiological approaches to teaching the discipline ensures that the educational process is oriented toward an active position of the student, the development of professionally significant skills and abilities, and the formation of a value-based attitude toward the participants in the training and the ethical principles of the trainer's work. A promising direction for research has been identified – the study of mechanisms for forming trainer skills in managing group dynamics.

Key words: *psychological training, academic discipline, activity-based approach, competency-based approach, axiological approach, professional training.*

References

1. Volkova, N. P., Oliinyk, I. V. (2025). Sotsialno-psykholohichniy treninh yak metod interaktyvnogo navchannia u protsesi pidhotovky maibutnix psykholohiv do sotsialno-psykholohichnoi pidtrymky hromadian v umovakh viiny [Social and psychological training as a method of interactive learning in the process of preparing future psychologists to provide social and psychological support to citizens in wartime]. *Pedahohichna Akademiia: naukovy zapysky*, (16). <https://doi.org/10.5281/zenodo.15101894> [in Ukrainian].

2. Hrechukha, I. A. (2010). Osoblyvosti roboty nad profesiino-oriientovanyimi zavdanniamy z kursu Osnovy psykholohichnogo treninhu. Profesiino-oriientovani zavdannia z psykholohii [Features of working on professionally-oriented tasks from the course Fundamentals of Psychological Training. Professionally-oriented tasks in psychology]: navchalnyi posibnyk. / Za red. O.L.Muzyky. 3-tie vyd., pererob. i dop. Zhytomyr: Vyd-vo ZhDU im. I. Franka, 319–346. [in Ukrainian].

3. Lahodzinska, V. (2024). Treninh rozvytku kreatyvnoho potentsialu personalu osvितnikh orhanizatsii yak determinanty zabezpechennia yoho psykhychnoho zdorovia ta blahopoluchchia v umovakh viiny y pislivoiennoho vidnovlennia [Training on developing the creative potential of educational organization staff as a determinant of their mental health and well-being in wartime and post-war recovery]. *Orhanizatsiina psykholohiia. Ekonomichna psykholohiia*, 33(3-4), 42–51. <https://doi.org/10.31108/2.2024.3.33> [in Ukrainian].

4. Mazai, L., Dikhtiarenko, S. (2024). Psykholohichniy treninh yak instrument rozvytku profesiinoi resursnosti maibutnix psykholohiv v umovakh viiny [Psychological training as a tool for developing the professional resources of future psychologists in wartime conditions]. *Psychology Travelogs*, (1), 16–30. <https://doi.org/10.31891/PT-2024-1-2> [in Ukrainian].

5. Moroz, L. I., Mishchenko, M. S. (2022). Profesiino-psykholohichniy treninh yak zasib stanovlennia maibutnikh psykholohiv [Professional psychological training as a means of developing future psychologists]. *Habitus*, 34, 80–84. DOI <https://doi.org/10.32843/2663-5208.2022.34.12> [in Ukrainian].
6. Onyshchenko, N. P. (2021) Metodolohichni pidkhody do vykladannia pedahohichnykh dystsyplin u protsesi profesiinoyi pidhotovky maibutnikh uchyteliv [Methodological approaches to teaching pedagogical disciplines in the process of professional training of future teachers]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh*, 75(2). <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2021.75-2.29> [in Ukrainian].
7. Pantyuk, T., Yarushak, M., Preys, N., Potiuk, S. (2019). Innovatsiini tekhnolohii yak chynnyk formuvannia zdorovoho sposobu zhyttia ditei [Innovative technologies as a factor 15 for the formation of a healthy lifestyle of children]. *Mountain School of Ukrainian Carpaty*. Ivano-Frankivsk, 21, 25–29. <https://doi.org/10.15330/msuc.2019.21.25-29> [in Ukrainian].
8. Stepanenko, O., Potiuk, S. (2022). Internatsionalizatsiia systemy osvity v Ukraini: osoblyvosti vykorystannia zarubizhnoho dosvidu [Internationalization of the education system in Ukraine: features of using foreign experience]. *Nauka i tekhnika sohodni*, 4(4), 298–309. [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2022-4\(4\)-298-309](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2022-4(4)-298-309) [in Ukrainian].
9. Benuto, L. T., Casas, J., & ODonohue, W. T. (2018). Training culturally competent psychologists: A systematic review of the training outcome literature. *Training and Education in Professional Psychology*, 12(3), 125–134. <https://doi.org/10.1037/tep0000190> [in English].
10. Tangirov, A. J., & Tangirova, D. E. (2019). Features of basic methodological approaches in pedagogy. *European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences*, 7(12), 702–705 [in English].

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

Дата першого надходження статті до видання: 16.01.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 17.02.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 17.04.2026